

GADEBANDER

– interview med Sudhir Venkatesh

Det skulle være så godt, og så var det faktisk skidt. Meget skidt endda. Dengang i 1962 da Chicago's legendariske (korrupte) demokrat Mayor Daley foretog den officielle indvielse af the Robert Taylor Homes i Chicago's South Side. Klods op ad de områder som en senere berømt demokrat gjorde verdenskendt. Ikke kun arbejdede Barack Obama som ung organisator og socialarbejder i det fattige South Side, han fandt sig også en dejlig kone i det store afro-amerikanske område. Frem til sin indtræden som præsident i Washington DC boede Obama med familien i denne sydlige del af Amerika's næststørste by i byens mest raceintegrerede øvre middelklasse enklave Hyde Park.

Borgmester Daley ønskede, at det sociale boligbyggeri med 4.500 3-4-5-værelses lejligheder, såkaldte "projects", skulle være en bydel på linje med andre bydele i hans "city of neighborhoods". Utopien blev imidlertid hurtigt til en dystopi. I byggeriets første år gik det nogenlunde rimeligt, fordi beboersammensætningen omfattede mennesker, der stod op om morgenen og forlod byggeriet for at tage på arbejde. Men meget hurtigt satte forfaldet ind, og de 28 høje tabersiloer med næsten 30.000 underklasseborgere, mere end 90% arbejdsløse, udviklede sig til Amerika's største og mest berygtede sorte ghetto. Opløste familier, arbejdsløshed, vold, prostitution og narko blev baggrunden for ikke kun bygningernes forfald. Et socialt forfald, en ghettoisering, satte ind med dramatisk fart, og et bandeuvæsen voksede frem. Gadebänder, som ikke kun afgjorde konflikter med våben, men også opfattede sig selv og fungerede som en lokal filantropisk organisation, overtog magten i området fra kommunens folk og sågar politiet, som mere eller mindre abdicerede fra deres poster. Lokalområdet fik stigmatiserende betegnelser som "Congo Hilton".

Den tragiske udvikling, hvor økonomi var ensbetydende med crack-økonomi, åbnede området op for en sociologisk "urban study" interesse. Den store nabo "U of C", The University of Chicago, havde/har en berømt sociologisk afdeling, hvor den unge indiske immigrant Sudhir Venkatesh, vokset op i et trygt middelklassehjem i San Diego, skulle igang med at samle materiale ind til hans afsluttende universitetsafhandling.

Som alle andre studerende var Venkatesh blevet indprentet ikke at bevæge sig over den usynlige grænse til den farlige nabo. Men da det var livet dér, hans afhandling skulle handle om, overhørte han advarslerne og gik direkte ind i løvens hule. Hvor han da også indledningsvis blev "kidnappet" i et døgn tid, fordi han blev anset for at tilhøre en konkurrerende bande. På forunderlig vis lykkedes det imidlertid for Venkatesh at bide sig fast i området – hans tilnavn "professoren" gav ham et omdømme som til dels uskadelig nørd (et image som blev forstærket af, at han var vegetar!).

Sudhir Venkatesh troede naivt, at han kunne få hjælp til at udvikle nogle spørgeskemaer, der var mere indlevede og relevante end dem den tekniske sociologi ellers benyttede. I stedet blev han grinet ud og fik den besked af ghettoens mest magtful-

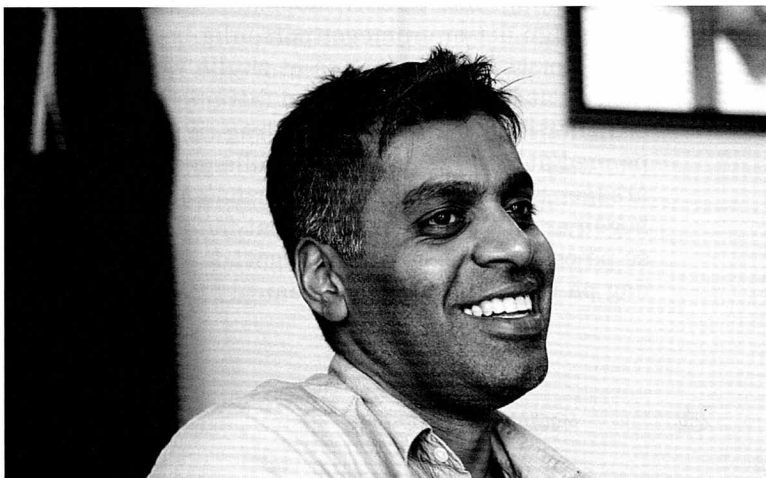
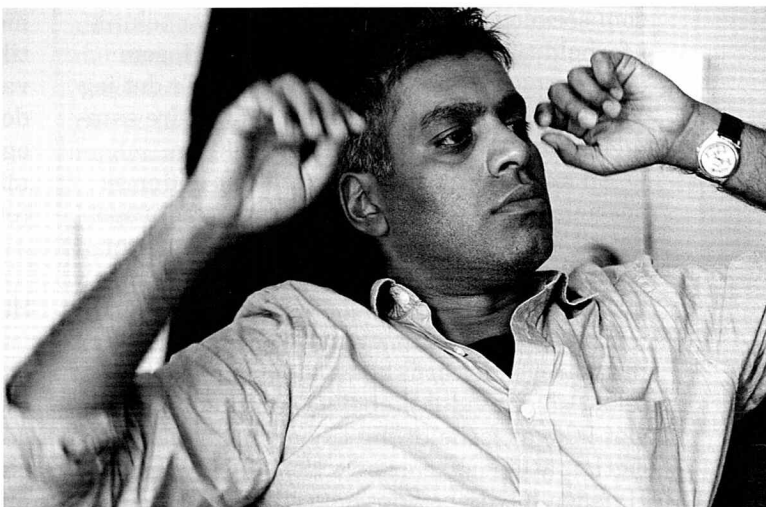
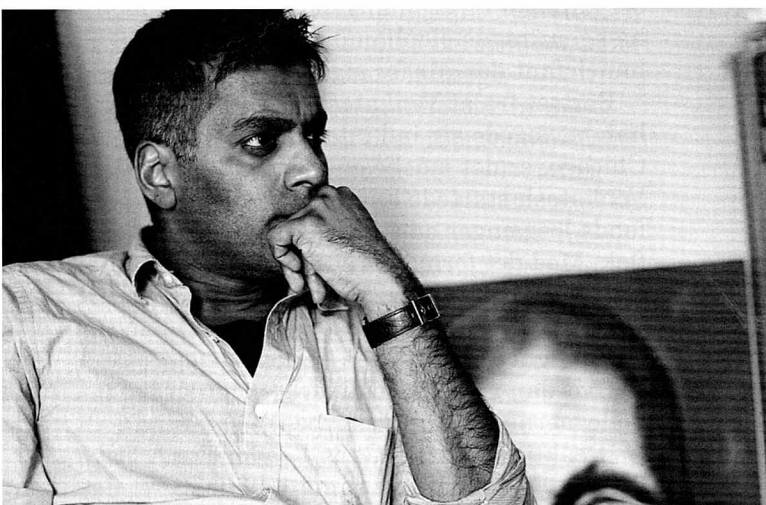
Af Benny Lihme

de bandeleder (med en universitetsuddannelse bag sig), at skulle han finde ud af, hvordan ghettolivet var, måtte han flytte ind og hænge ud med beboerne.

Hvilket Venkatesh endte med at gøre godt 18 måneder over en periode på syv år. Den akademiske side af hans opdrag er blevet afviklet gennem adskillige artikler i videnskabelige tidsskrifter og bogen "American Project. The Rise and Fall of a Modern Ghetto" (Harvard Un. Press, 2000).

Efterfølgende er så kommet den meget personlige beretning "Gang Leader For A Day" om tiden som forsker i Robert Taylor Homes, som man begyndte at rive ned i 1989 (og som nu er helt væk). Fokus for den omdiskuterede bestseller er forfatterens venskab med den dominerende bandeleder i området J.T., som Venkatesh ventede på i "the project" for sidste gang i 1998, hvor halvdelen af Robert Taylor siloerne var revet ned. Venkatesh har i film dokumenteret den problematiske genhusning af beboerne i bl.a. filmen "DisLocation" – og han er ved at afslutte en ny film om, hvordan det er gået en af hans kvindelige informanter senere i livet.

Social Kritik har i New York talt med Sudhir Venkatesh om det amerikanske gadebandeproblem. Han nu er professor på Columbia University.

NEW YORK.

På forsiden af New York Times bestselleren "Gang Leader For A Day" – af en kritiker betegnet som tabloid sociologi – fremstår det, at sociologen og forfatteren Sudhir Venkatesh opfatter sig selv som "a rogue sociologist".

Spørgsmålet er så, hvad en "rogue" sociolog er, for det er ikke noget, man kan slå op i sociologiske opslagsbøger. Begrebet har flere betydninger og er bl.a. kendt fra sammenhængen "rogue elephant". Altså en gammel hanelefant der går for sig selv.

Bortset fra at Venkatesh var ret ung, da han bevægede sig ind i den sorte ghetto i Chicago, er det måske en meget god metafor. Venkatesh startede karrieren som omstrejrende løsgænger adskilt fra den sociologiske flok. Med det formål at studere "outlaw capitalism" vagabonderede han rundt i the Robert Taylor Homes og sov på sofaen snart i den ene lejlighed, snart i den anden.

Hvordan er hans bog blevet modtaget af kollegaerne i det videnskabelige samfund?

"Reaktionerne på "Gang Leader For A Day" fra det videnskabelige samfund har været det forventelige spørgsmål om, hvordan kan vi som sociologer bruge den metode eller teknik i forhold til andre slags lokalsamfund, som det er meget svært at få adgang til. Er det jeg har gjort noget, der kan kopieres i andre sammenhænge? Det har været én reaktion.

En anden reaktion har været, at det er så specielt, at man som sociolog ikke kan bruge det til noget, da der er tale om en meget personlig historie uden særlig relevans for forskningen.

En tredje reaktion er, at det her er mine memoarer – det er ikke en videnskabelig tekst, så det videnskabelige samfund behøver slet ikke at forholde sig til bogen. Og det er jo rigtigt, at det ikke er en videnskabelig bog. Hvis jeg havde hævdet det, ville der være et problem i forhold til det videnskabelige samfund. Men det er en meget personlig bog, som ikke har været beregnet på at skulle være med til at løse problemet med fattigdom. Den er heller ikke tænkt som et bidrag til at hjælpe med at kunne forstå de grundlæggende årsager til fattigdom i USA. Formålet med bogen er et helt andet, nemlig at få folk til at se på og interessere sig for noget, de ser hver dag på forskellig vis. At få dem til at se på

kløften mellem dem selv og ghetto-samfundet på en ny og anderledes måde, så oplevelsen af at være meget langt væk fra sorte mennesker i ghettoer bliver mindre. At gi' læserne en mulighed for ikke at tænke på disse mennesker som fremmede.

Den brede læserkreds har været meget positiv, "wonderful"! Primært baseret på at læserne normalt ikke går til steder, som dem jeg beskriver.

African-americans, som bor i eller kender til disse lokalområder, har været meget sensitive og meget obs på det forhold, at jeg har tilladt mig at repræsentere deres liv for dem. Det har fremprovokeret alle mulige slags interesser og følelser – nogle har været afvisende og domineret af vrede, andre taknemmelige.

Hvad journalister angår, er det mit indtryk, at de generelt ikke har været lydøre overfor bogen, fordi den har provokeret dem til at se, hvor unøjagtige deres egne skrivelser fra ghettoen er. Jeg tror, at bogen illustrerer deres egne journalistiske mangler.

Jeg underviser journalister, og én grund til at jeg skrev bogen var at få journalsamfundet til i det mindste at begynde på at snakke mere om de metoder, de bruger i journalistikkens verden. Det generelle ideal er at være en flue på væggen og ikke blive set af dem, de skriver om, hvor jeg ønsker en synlig og engageret journalistik. Men desværre er min bog af de fleste journalister blevet opfattet som en trussel."

HUSTLER?

Det var ikke den store respekt og ærbødighed overfor den sociologiske videnskab, der prægede Venkatesh's informanter. En af dem siger på et tidspunkt til ham, at han på linje med alle andre i ghettoen hustler. Et fænomen som Venkatesh efterfølgende må siges at være blevet ekspert i fag-sociologisk set (hans afsnit "Doing the Hustle" i afrapporteringen "American Project. The Rise and Fall of a Modern Ghetto" er glimrende og genfindes til dels i "Gang Leader For A Day" under overskriften "The Hustler and the Hustled").

Hvordan var det som ung idealistisk sociolog at blive rubriceret som en hustler på linje med drug dealers og prostituerede?

"Da jeg hørte det, blev jeg meget chokeret. Fordi jeg jo troede, at det jeg var igang med ikke var uetisk. I stedet for som tidligere sociologer bare kopiere den type spørgesmaer, som andre undersøgelser har benyttet sig af, ville jeg forbedre mit fag mht til at undersøge, hvordan det er og føles at leve som fattig underklasse i ghettoen.

Jeg solgte ikke narko, udnyttede ikke nogen – jeg så slet ikke mit arbejde som at drive rovdrift på folk. Hustling indebærer jo også en udveksling, et bytte, hvor du får noget af mig og jeg får noget af dig. Jeg havde svært ved at se, at det var den slags relationer, jeg indgik i: at jeg skulle gi' dem noget tilbage, for det de gav mig af informationer. Jeg mente jo, at deres interesse bestod i, at den generelle sociale velfærd kunne blive stimuleret, hvis de tillod mig at komme tæt på deres liv.

Men det var faktisk en ret alarmerende ting for mig som idealistisk 24-årig. At min karriere som sociolog skulle være baseret på principper, som ikke gør mig forskellig fra de mennesker, der udnytter hinanden for at kunne overleve. Og hvad sådanne spørgsmål angår, er der ikke megen hjælp at hente i academia.

Men lad os nu sige, at min informant ramte plet, så kan konklusionen alligevel ikke blive, at man af den grund skal stoppe sit "hustleri". Men man skal være meget bevidst om problemet og bringe det "out in the open". Ikke benægte dets eksistens.

KVINDER OG MÆND

Sudhir Venkatesh's sociologiske rapporteren "indefra" har mange nuancer, detaljer og kringelkroge, som er velegnede til at bryde de stereotyper, der så rigeligt er i cirkulation om den sorte ghettobefolkning. Jeg udtrykker min bekymring omkring den sorte mands svigt i forhold til ansvaret for opdragelsen af børnene.

"Jeg er ikke enig i, at sorte mænd/fædre ikke er involveret i familieliv og opdragelsen af børnene. Det er ikke det, jeg har set.

Jeg tror, at problemet er, at de fleste af os simpelthen ikke er i besiddelse af de "clues", som er nødvendige for at kunne se, hvad der sker i disse lukkede lokalsamfund. De fleste

har deres viden fra aviser, CNN osv., hvilket næppe kan siges at være vejen frem til at forstå, hvordan livet konkret leves i ghettoen.

Lad mig give dig en enkelt case fra den amerikanske velfærdsstat: hvis du modtager "welfare" (bistandshjælp), er det ikke tilladt samtidig at ha' én med indkomst boende i dit hjem. Der har udviklet sig det, som antropologer kalder en "manden-i-huset-verden". Altså den situation at sorte kvinder som betingelse for at få offentlig hjælp til deres børn er tvunget til at skjule alle i deres hjem, som måtte ha' selv en minimal indtægt.

Situationen i USA er imidlertid, at disse mødre ikke kan leve af den offentlige bistand, så for at kunne overleve er det nødvendigt med ekstra penge. Men den mand der skal stå for disse penge, kan ikke komme eller være i kvindens hjem, for det er ulovligt. Den eneste løsning er at lade manden, med hans lav- eller narkoindkomst, leve skjult i lejligheden.

Set udefra fremstår det, som der er flere enlige mødre, end der er i virkeligheden. Kommer man først indenfor, vil man se nogle meget komplekse og komplicerede mønstre af netværk, som inkluderer mænd.

Men ellers, ja, det er rigtigt, at det er kvinderne, der opdrager børnene. Sådan er det i det amerikanske samfund i kølvandet på 2. verdenskrig: kvinderne opdrager børnene, så det er ikke nogen afvigelse, hvad de sorte mødre angår.

Kender du dagens hotte tv-serie "Mad Men"? Denne serie beskriver på en begavet måde 60'ernes amerikanske samfund via livet på et reklamekontor. Det amerikanske samfunds storhedstid, hvor manden var skaffer og kvinderne passede hjemmet og børnene. Serien portrætterer en af de mest besyngede perioder i nyere amerikansk historie.

Der er ingen modsætning på kvinde-mand spørgsmålet, men vi vil hele tiden gøre de sorte anderledes, afvigende, u-amerikanske, dovne. Disse stereotyper ser ikke ud til at ville forandres, det har dette arbejde lært mig. Man kan ikke forandre en racist.... det er meget sjældent.

Hvad "sort bevidsthed" angår, var den absolut til stede i Robert Taylor Homes. Beboerne diskuterede politik med mig hver eneste dag. De havde en meget stærk følsomhed overfor de politiske dimensioner omkring deres handlinger.

Det fremstår måske ikk sådan for mange udenforstående i USA som værende politisk, som når de sorte f.ex. kritiserer, at italiensk organiseret kriminalitet, hvid mafia kriminalitet, er mere eller mindre accepteret som en del af "the american way of life". Hvor de så spørger sig selv og omgivelserne, hvorfor gælder dette ikke for sorte? Italienske, jødiske, irske mafiabosser ses i et billede motiveret af principperne fra det normale familie- og lokalsamfundsliv. Når sorte gør det samme, bliver de betegnet som oprørske, u-amerikanske, dovne - de mangler respekt for familieværdier etc.

Racismen er kernen i forklaringen på sådanne forskelligheder og måden vi konstruerer og forklarer disse problemer på i USA.

Ideen om en "sort bevidsthed" har de sidste 50 år været et forsøg på fra denne befolkningsgruppe at sige, at vi ved, hvad vi gør. I kan måske ikke li' det, men vi er ikke ubevidste om, hvad vi gør.

Jeg sanktionerer ikke, hvad de gør. Men at lade som om, at de ikke er politisk bevidste, er helt forkert.

De sorte på bunden af samfundet har jo en "privilegeret" position i og med, at det at være sort i USA gør, at de ser systemets nøgne brutalitet, hver dag de går på gaden. Det er middelklassen, der tror, at værdier betyder noget. At hvis man indgår i et værdifællesskab med middelklassen og tror på systemet, så vil man også få et samfund uden bander, narko osv."

BANDEN SOM FILANTROPI

Fokus i det "urban study" som Sudhir Venkatesh har forestået, er den store magtfulde lokale bande Black Kings og denne bandes leder J.T. Banden er sig deres kriminalitet helt bevidst. Mere overraskende er det måske, at banden også opfatter sig selv som en filantropisk NGO-organisation ("It's a community thing", "the gang and the building are the same" osv). Er det virkelig noget, der har hold i virkeligheden?

"Det er svært for mig at sige, om deres forestillinger om sig selv er ægte/sande eller falske. For hvis du selv tror, at de er sande, så er de det også, fordi du tror på det ("Your self-perception is simply your self-perception."). Lad mig stille spørgsmålet på en lidt

anden måde: hvorfor har banden brug for at se på sig selv som en lokalsamfunds organisation?

På den ene side fordi de har set tidligere generationer af street-gangs, så der er altså et inter generations aspekt. Det andet er, at banden aldrig har været sat udenfor deres områdes almene aktiviteter. Politikerne bruger dem til at få folk til at stemme ved valg, den ansvarlige for kvarterets parkområder bruger dem, når der skal ryddes op, når en kvinde bliver mishandlet og politiet ikke vil rykke ud for at anholde gerningsmanden, så tilkaldes banden for at få fingre i gerningsmanden osv.

På den måde er det ikke kun historiske bånd, men også en bred vifte af aktiviteter, udover salg af narko, hvor banden er aktiv.

Så der er altså en virkelig og ægte baggrund for at banden ser sig selv som en lokalsamfunds organisation.

Det betyder ikke nødvendigvis, at det er normativt en god ting, at det er sådan - at man i stedet for at ringe efter politiet henvender sig til banden. Men det er dumt at ugyldiggøre eller benægte bandens trossystem, for der er nogle faktiske grunde til, at de har det."

HELLS ANGELS

Sudhir Venkatesh er forundret over at høre om "bandekrigen" i København og sammenblandingen af gadebander med en organisation som Hells Angels. Jeg spørger ham, hvorfor bandeforskningen i USA er så fokuseret på ghettoernes "street gangs", mens interessen for Hells Angels er minimal?

"Mit generelle svar er racisme. Det er den bedste forklaring, jeg kan give. F.ex. tænker vi ikke på college broderskaber som "street-gangs". Men hvis man ser på det nærmere, passer 90% af "street-gang" definitionen på de college-studerendes gruppedannelser. Stabilt lederskab, regler omkring inklusion/eksklusion, promovoring af druk selv for de, der ikke er gamle nok til at drikke ifølge loven, seksuelle udskejelser og misogyne aktiviteter, som selv om de ikke er ulovlige er u-etiske osv.

På samme måde tænker vi ikke generelt på Hells Angels som en bande, fordi de er

hvide og bliver betragtet som en del af drømmen om frihed fra 1960'erne. En fascinerende periode hvor alle havde deres drømme om at leve på kanten af samfundet.

Hells Angels truer ikke vores livsform, men er tværtimod en manifestation af den måde amerikaneren godt kan li' at tænke om sig selv på. En slags overløber filosofi i forhold til et indsnævrende statsapparat a la det er fedt at gi' systemet fuck-fingeren. Vi kan og vil selv.

Kan du huske filmen "Easy Rider"? Personerne i filmen var ikke Hells Angels, men selve ideen om motorcyklen og "going into the west" - John Wayne, Steve McQueen, James Dean - er meget amerikansk. Harley Davidson er et amerikansk ikon - og folk der kører Harley er tilmed medlemmer af The National Rifle Ass. Det konservative religiøse Amerika er på linje med Hells Angels, så hvorfor skulle vi kalde det en bande? Det er bare mænd, der har det sjovt og som ikke vil underlægge sig andres "code of conduct".

Hertil kommer det væsentlige forhold, at Hells Angels ikke er synlige i samfundet i almindelighed. Måske er der et par stykker her og et par stykker der. Men de er ikke en trussel på samme måde som gadebanderne.

Det er gadebanderne, der er "the public enemy". Der er så sket nogle ting de seneste år med gadebanderne, som har gjort det vanskeligere for fredsdæmpende og konfliktløsende organisationer som Ceasefire Chicago at intervenere i bandekrige.

Banderne plejede at være indordnet i en hierarkisk pyramidestruktur med et etableret lederskab, hvor f.ex. Ceasefire Chicago bare skulle finde og skabe kontakt til lederne. Kontrollere volden ved at toppen kontrollerede de lokale bande enheder.

Idag er den struktur og dette lederskab væk, så NGO'erne er presset til at finde ud af, hvem der styrer den enkelte bandeenhed. Som viser sig at være noget, der skifter hele tiden, hver måned. En meget ustabil situation.

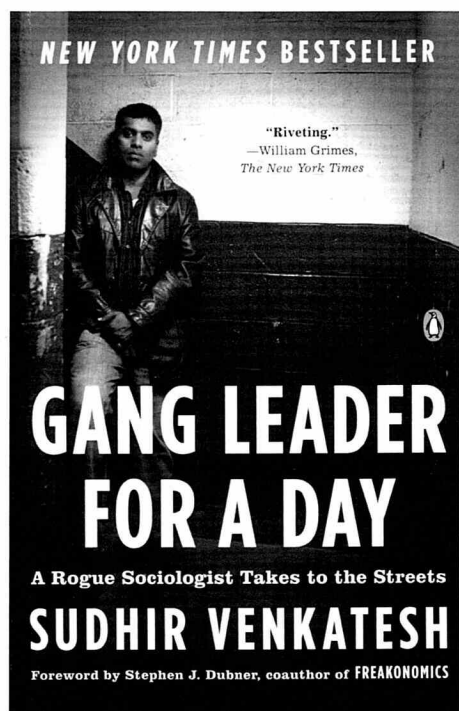
Ceasefire, som har vist, at de kan arbejde meget effektivt, har det sværere nu, for de bliver hele tiden konfronteret med nye "kids". I det enkelte lokalområde kommer du let ud for, at 3-4 forskellige siger, at det er dem, der leder banden.

I de sene 1990'ere fik vi sendt de fleste ledere i fængsel, hvormed der blev skabt en åben plads. På den ene side er det fint, at lederne bliver spærret inde. På den anden side giver det ustabilitet og ny kriminalitet.

Nyt er også en stigning i æres- og respekt drab. Denne slags drab er mere almindelige nu end tidligere i US "inner cities". Når banderne står

økonomisk meget stærkt, vil der være færre æres- og respekt drab. Fordi de fleste bander er økonomiske enheder og mere optaget af og indstillet på at lave penge, så hvis jalousi og skænderier mellem medlemmer blusser op, vil det kun sjældent få lov til at eskalere til vold. Fordi alle vil sikre sig at få en del af kagen.

Når gadebandernes økonomiske aktiviteter er for nedadgående, begynder de at være engageret i andre ting. Kampe om territorier, få kontrol over et bestemt gadehjørne eller en park, "han kaldte mig et navn" osv. Grunden til at være i en bande er ikke længere økonomisk, men et spørgsmål om identitet og maskulinitet."

Sudhir Venkatesh: **GANG LEADER FOR A DAY. A Rogue Sociologist Takes to the Streets.**
302 sider, Penguin Boks.